

—Պրուսա վախի տէրէն Վէլի բաշա հաղթէ լեռնաշխարհ մարտ 13 թարիսի իւր Պապը Արիսէ չէքիլէն պիւր թէլէկը ֆնամէնէ նէգա-
րէն, միւրիմատիսէն հաղան ետգմուր-
լարտան, վէ գարլարն էրիմէսինտէն
նէհրէր ճօղուպ Մըլալը մէ Բէրմաս-
լը հէվալիսինն պաղը մահէլլէրինի
սու պասմը, վէ Բէրմասլըտա պու-
լունան քէօրիւ խալիսէ գէտէլէնմիշ
տիր: Սու ճօղուպըլունտան պիր գաշ
գարիսէ տահա աղ չօք գէտէլէնմիշ
տիր: Բէրմէկիր չիֆիլիյի միւրիմէհրի
իպրահիմ պէյ պիր Եէհուտի իլէ րա-
գիպ օլտուգլարը գաեղըն Աբօնիւ
կէօլլունտէ շիտտէթի հալտան զարգ-
օլուպ, մէրգուլուն իլէ գաեղըն զար-
թէլէֆ օլմուշար տըր: Պունլարտան
պաշգա նուֆուս վէ հալվանթաթա թէ-
լէֆաթ վուգու պուլմամը տըր:

—Վիլհելմիւրտէ Էմիլիէթի ումու-
միսէնն իպագաթ իլին, թարաֆը հիւ-
քիւմէթի Սէնիսէտէն թէտապիրի չէ-
տիտէ իթիլիսաղ պուլլուլմասընը քէ-
մալի խահիլէն արգու իտէրիլ: Պիգ ես-
լընը օլան ֆէնալըլը խապէր վիրիպ,
օլ պապտէ պիր տէվայի միւրիմէսին
թէտարիքին թէմէնն իլլէրիլ, իշթէ
եհին պիր թագըմ շայտանը թէսիւֆ
մալիւմաթլար:

Բուսուգ, 13 մարտ
Կէլէն հաֆիւմըն բէնճէնպիհ կիւ-
նիւ, թըրնօլօ գաղապըն թապի Լա-
շօլիլա գարիսէսի սէքէնէսինտէն եր-
կիրմի գաւար Պուլկարլար Բուսուգա
կիթմէքտէ իքէն, Պիէլա գարիսէսին-
տէն պիր սաաթ մէսաֆէտէ, պուլա-
րըն իւզէրինէ ալթը նէֆէր բիւր սիւհա
Ձէրքէսլէր հիւսուլ իթմիշլէր տիր:
Բէյլլիլէրին սիւհալըն եօք իտի,
չիւնքի հէր նէ գատար պունլար պի-
րէր սիլահ թէլլըքէրէսին համիլ իսէ-
լէր տէ, պու սիւհալըր զապըթա
թարաֆընտան շալընը — պունուն-
լա պէրապէր պիր տէրէնէ մուլալի-
ֆէթ իպրաղ իթմիշլէր տիր: Ձէրքէս-
լէր, զէվալլը քէյլլիլէրտէն իրիսթօ
իվանթիւն իւզէրինէ աթէշ իտէրէք
էօլտիւրմիշլէր, վէ մէրգուլուն րէ-
ֆիլլէրի, ապա ետարըմըլարը պու-
լունմատըլընտան, պաշլարընա տահա
պէյլիւք ֆէնալըլէ կէլմէսին գօրգու-
սուլլա, վէ մահէլլի մէնգարէտէն իքի
երիւզ գատէմուգաթա պուլունան մէր-
քիլ զապիլիսէլէրինն, երլէրինտէն
պիլլէ գըմըլտանմաեարադ, բէնիլլէ-
տէն քէնտիլէրինն սէյր իթմիլլէրինն
տալի կէօրտիւքլէրի հալտէ, պէտ-
պիթի գատէլլէրինն թէլլիւ օլմուհա
մէհպուր օլմուշար տըր: Իմտի Ձէր-
քէսլէր մագիթուլտան 200 ատէտ Ա.
վիթրիա տուգաթը, Տէշօ Չահօլտան
7 ատէտ օսմանլը լիւրասը, Տօնշօ Էն-
գօֆտան 30 ատէտ Ավիթրիա տուգա-
թը վէ իրիսթօ Սիթօեանթտան սաա-
թընը սիրգաթ իթմիշլէր տիր:

Պու վուգուլարն ֆիւրտարը կիւնիւ
Բուսուգա տէօրթ սաաթ ուզագ-
տա վուգը Բիւրիս գարիսէսինտէ Պուլ-
կար մէքթիպի հօնաթ, քէնտի խա-
նէսինտէ պաշը քէսիլիլ օլտուգու հալ-
տէ պուլունմուշ տուր: Պու պիշարէ
պիր տուլ գարընը իլէ իւշ տէ չօնուգ
պըրագմը տըր:

Իրիսթի կիւնիւ, Կէնօ նամընտա վէ
եիլիլի պէշ եաշընտա պիր Պուլկար
գահիլէն, Բուսուգ չէհրինն թա մէր-
քէլ կէրինտէ վաղը քէնտի գահիլ-
լանէսինտէ պօղլումիշ օլտարգ պու-
լունմուշ տուր:

Սիլիսթրէտէ, Մէհիսիսէ հիւրընտա
վէ Բաղլատ գաղապըն պիր գարիսէ-
սինտէ սայիր ճիւսաթէթլէր վուգու
պուլտուղու սէյլլէնմէքտէ իսէ տէ, օլ
պապտէ թաֆիլիլի սահիսէ պալմա-
մըլ օլտուղուտան, օլունան իրիսթի-
լէրի թէքէրիւր իթմէք իսթմէմ:
Փետրվար 22 թարիսի Սիսթօլօտան
ալընան պիր մէքթուպտա, պիր թա-
ղըմ վուգուլարտան մատա, 75
նէֆէր Արնալուտ Միւսլիմանլարտան
միւրէքքէպ պիր Լիզընա ֆըրգապընը
քէյլլէրի տօլաշարագ, ֆէվգէլատէ
զուլմ ու թաատիւրաթ իծրա իթիլի
պէնան գըլլմըլ տըր: Պունլարըն
թաֆիլիլթընտան սարֆը նաղար իտէ-
րիւ:

Բէգալիք Թըրնօլօ գաղապընտա 80
նէֆէր Միւսլիմանլարտան միւրէքքէպ
պիր Էշգընա ֆըրգաթը (1) տօլաշարագ,
վէ Պուլկարլարըն խանէլէրինտէ իգա-
մէթ իթմէքլիլի, վէ ծնարըն մէսարի-
ֆիլլէ պէսլէնտիլլէրինն քէսաֆի սայ-
մաեարագ, կիթտիլլէրինտէ տալի
տիշ քիւրասը իսթմէքտէ իմիշլէր, վէ
հասըլ Պուլկար քէյլլիլէրի, քէնտի
գարիլէրինտէն կէլէն հէր Միւսլիմա-
նը մէհմանն խանէսինտէ սաղաւմաղա
վէ պէսլէմէնէ մէհպուր տուր:

Եալընը իշպու սէնէյի ճէտիտէնն
իպիթիտաթընտան պէրու վագը օլան հի-
նաեթլէրի պիրէր պիրէր սայաւմ, ու-
զուն պիր լիսթա օլուր, Յունվար 27տէ
ճօրմա Պրէսիլալը վէլիլ օլմ Չօլ Մօմ
չօֆ նամ իքի պիրտաթէլլէր, քէնտի
միւլլէրինտէն օտուն քէսէն հալիլ
Ապտուղու վէ Հասան Ահմէտ օլու-
նուն ալէյիլտէ մահէլլի մըլթարլա-
րընա չիքաեթլէր իթմէք իլլին, Բիլլա
գաղապըն թապի Տէպիսա քէսիւնէ
կիթմիշ իտիլլէր, Փէրտաթ կիւն պու-
լիք պիրտաթէլլէր քէնտի քէյլլէրինն
ալտէթ իտէր իքէն, ալէյիլլէրինտէ չի-
քաեթլէր իթմիշ օլտուգլարը իքի քի-
մէնէլլէր պունլարըն իւզէրինէ պիլ հիւ-
նուլ, վէլիլիսիսէ պաղապալ պիր չօք ե-
րինտէն վուրուպ էօլտուրմիւշլէր, ֆա-
գաթ Չօլ, եաթաղան իլէ պիր գօլու
քէսիլտիքտէն սօնրա, ֆիրարէ մուվաֆ-
ֆագ օլապիլիլ տըր:

Գալէյիլթա գարիսէսի Էհալիսի,
քէնտի մէքաթէ հայալանլարըն ալըր-
լարա գօլմուշ օլմալարըլլա, Միւսլի-
մանլար էվլէլլէր կիպ պունլարը սիր-
գաթ իտէմէտիլլէրինտէն, գարիսէի
մէլլէրիլլէրինն օն պէշ առէտ պուլտա
անպարլարըն աթէշ վիրմիշլէր տիր:

Յունվար 7 տէ Թըրնօլօ իլէ Արպա-
նասի Եօլու արալընտա Տիմօ նամ էթ-
մէքէր գաթիլ ու թէլլէֆ օլունմուշ տուր:
Չանն օլունտուղունա կէօրէ, պու ճի-
նաեթլէր Թըրնօլօնուն աաթըրի մուս-

(1)—Մարտ 1 իւլմիլլու նիւսէմիլտէ
Թըրնօլօտան ալարագ տէր իթիլիլիլ
պիր մէքթուլտա, պիր չօք իւրաղըլլար
իւր լիւրիլլէրինտէն սօնրա, չէյլլէ տէնմիշ
իտի:

Միւթաաթըլլարը ֆահրի պէյ իւ-
լէրին պու կիթիլիլտէն թիւսթիլլէր սէքթէ
արա օլտուղուտան կէօրէրէք, մէհիլիսի գա-
րարըլլա, աաթըրիլ գապիլիլիլն էշգընա
ալէյիլտէ չիտէթլէ մուսմէլլէ իթմիշլէրի-
նի էնր իթիլ:

Չապըլթա բէյլիլ օլուպ, Պօնագ տէ-
նիլլէն իպրահիմ չալիւշ, իք չըքըլընտա
Ձէրքէս էշգընաթընտան միւրէքքէպ պիր
ֆըրգաթը տաղըլտը: Էշգընա սիլիլլէրտէ-
սի գաթիլ օլունուպ, Թըրնօլօտան կէթիլլէ-
տի: Պու վուգուլար, Լէֆիլիս եաղընըն-
տա վագը օլունու:

Իմտի, աաթալա պու օ էշգընա ֆըր-
գաթըլլա տըր: (Գ. Տ.)

Թահֆըգաթը թարաֆընտան վուգու
կէլիլիլ տիր: Մագիթուլու մէրգուլու պէշ
նէֆէր քիւլիլ ք չօնուգ պըրագմըլ
տըր քի, պիշարէլլէր տիլէնն հալիսէ
տիւշար օլմուշար տըր, զիրա բէտէր-
լէրի պիլլէ քէնտի նաֆագալարընը կիւն
հալ իլէ թէտարիլ իտէպիլլէրտէ իտի:
Հէման եհիլ օ թարիլտէ, Ձէրքէս-
լէր Բուսուգ իլէ Պիէլա Եօլու արա-
սընտա, Բէթրէ Երէքէպիլլին արա-
պաթընա րաքիպէն մագարըր վիլաե-
թէ կիթմէքտէ օլան Կապրօլլուլար
իւզէրինէ հիւսուլ իթմիշլէր տիր: Պու
հալտէ Կապրօլլուլար եէտիլլէրինտէ
պունունն 30 շալըն չուլաթը, 2 պիլ-
առէտ զրուշու վէ էլպիսէլլէրինն թէս-
լիլլէ մէհպուր օլուպ, եալընըլ տիլ-
լիլ քիլէ գալիլ շար տըր:

Յունվար 16 տա, Բօրմիլլի գարիսէ-
սինտէն ետարմ սաաթ ուզագտա, Միւս-
լիմանըն պիրի Կապրօլլուլա կիտէն ի-
լիանըն իւզմէթէքաթը իւզէրինէ հիւ-
նուլ իտէրէք, պէյիլիլ վէ էլպիսէ-
լէրինն ալմըլ, վէ հաթթա իւզէրինտէ
աղէն պունմատըլը իլլին տալիլ ֆէնա
սուրէթտէ տէյլիլ տիր:

Յունվար 23 տէ, Սէվլիլիլ Բօ-
թիօրօ Բէթրօֆ, Թըսիյա Տիմօ Բէն-
չօֆ վէ Իվան Գօլէֆ նամ քիմէսէլլէր
Լօֆիլաեա կիթմէքտէ իքէն, Բարալա
տէնիլլէն կէլիլիսի եաղընընտա պիր չօք
Միւսլիմանլար թարաֆընտան իւզէրիլ-
լինէ հիւսուլ օլունուպ, սօնուլմուշար
վէ զալիմանն տաեթ եէվիլլէր տիր:

Յունվար 27 տէ, Միւսլիմանլար
Կապրօլլու վէ Սէվլիլիլ Եօլու արաթըն-
տա Անտրէ Տաիլիլիլ նամ քիմէսէն
իւզէրինէ հիւսուլ պիրլէ, պէյիլիլին
վէ 2800 զրուշունու ալմըլար տըր: Պա-
տէհու մէրգուլուն պիր աղաճա պաղլա-
մըլլար իսէ տէ, պիր գաշ սաաթ սօնրա,
իւսթէ Եօլուլար կէլլէրէք, մէրգուլուն
գուրթարմըլլար տըր: Նաղլիլաթմը
պունրաթըտա տուրտուրուլու:

Անագ էշգընանըն ճէղաթըր գալ-
մաթը, պունլարը օլ տէրէնէ քիւսթալա-
լըք վէ գօրգմաթալըք հալիլնէ գօլ-
մուշ տուր քի, հիւքիւմէթ մէմուլարը
իւզէրինէ պիլլէ հիւսուլ իթմէքլիլիլ
պաղապըլլար տըր: Նաալը քի վիտուլար
20 տէ Սէվլիլիլ օլունան Լօլիլաեա կիթ-
մէքտէ օլան պիր գալիլիլիլ պիր չօք
Ձէրքէսլէր թուլթուլար, վէ թիլլէն-
կիլիլ ալմըլար տըր: Փագաթ մէրգուլու
իթիլիլ իւզմալլէր իլէ սիւհալըն կէ-
րուեթ ալմաեա մուվաֆֆագ օլմուշ
տուր, Եէվիլլի մէլլէրտէ Թըրնօլօ
միւլլէլիլիլ, ֆաթիլիլաթալա պէրա-
պէր վէ իթիլաթլարընտա պիր նէֆէր
գապիլիլիլ օլունուլ հալտէ, Լօլլա-
տան Սէվլիլիլիլ կիթմէքտէ իքէն,
Ձէրքէսլէր թարաֆընտան մէրգուլուն
իւզէրինէ հիւսուլ օլունուպ սօնուլ-
մուշ տուր:

Եէյլլէ քի պու Ձէրքէսլէր արապա-
նըն իլլինտէ պունտուգլարը պիլլէլիլլէ
էշգա վէ էլպիսէլլէրին վէ 3000 զլ-իլլէ պիր
րէվիլլէրի վէ միւլլէլիլիլ անաղըն-
տա քի անագ գապիլլարըն սիրգաթ իթ-
միլլէր տիր:

Իքի կիւն սօնրա Ձէրքէսլէր, մաե-
թիլտէ պիր գապիլիլիլ իլէ Սէվլիլիլ օ-
տան Լօֆիլաեա կիթմէքտէ օլան Լօֆ-
լա գալիլաթալը իւզէրինէ հիւսուլ ի-
տէրէք, էվիլլէ գապիլիլիլին թիւ-
ֆէնիլլին ալմըլար, վէ լաքին գալիլա-
գամա իթիլաթաթ իթիլիլիլ անլա-
տըրտան սօնրա, օրտան չէքիլլէլլէր
տիր: Պու Ձէրքէսլէր արապանըն գա-
րուսունա էլիլլէրէք, գալիլաթալա պիր
միւսալիլա Եօլուլար թէմէնն իլլէ-

տիլլէն սօնրա օրտան չէքիլլէլլէր
տիր: (Գուրիէ տ'Օրիան)

—Տէտէ աղաճաեա եաղաթըլլարընա
կէօրէ, մարտ 7 տէ վուգու պունլան
ֆուրթունա էսնաթընտա գօլօրօք եիւք-
լիւ պիր Ավիթրիա կէմիսի գարաեա
տիւշմիշ տիր: Կէմիլին վէ մալլէրին
գուրթարլմաթընա իւլիտ եօք իսէ տէ,
թալիլլէրինն ճիւլիլիլ տէ, սահիլի
սէլալլէթէ չըգարըլլա տըր:

—Ճուլա աղաճաթը Գաթըլլէր քէյլլէ
ղաեթլէ քիւսթալա պիր իւրաղըլլա
վուգու պունմուշ տուր: Չէյլլէ քի Մօ-
տա մահէլլէսինտէ սաթին Լէհիլ Մ. Լ. .
աղաթընտա սաաթ թ րաաթիլլէրինտէ
ֆաթիլաթը իլէ պէրապէր սուֆրաթա
թաաթ իթմէքտէ իքէն, իւրաղըլլար
թէրաթաթա եօգարը չըգալ տէրունի
խանէնէ կիրմիշլէր վէ միւսիւ Լ. . իլն
սանտըրընը ալըպ, պին լիւրալըք գա-
տար միւսէլլէրաթ վէ կիւլիլ թագը-
մը սիրգաթ իթմիշլէր տիր:

—Պու քէրէն նէշը օլունան պիր ըս-
թաթիլիլ քէտիլլէրինտէ կէօրիլլիլ-
կիլնէ նէղարէն, Եունանիլլաթա թապ
ու նէշը օլունան զաղէլլաթըն մըգ-
տարը 127 է պալիլ օլուպ, պունլար-
տան տօգուլը հէր կիւն չըգմագտա
վէ տիլլէրինն իլլէ կիւնտէ վէ եա հաֆ-
թաթա պիր տէֆաթալ ու նէշը օլուն-
մագտա տըր: Լն զիւտաթ զաղէլլա չը-
գան եէր Աթիլա օլուպ, օրտա 56
զաղէլլա թապ ու նէշը օլունմագտա
իմիշ:

Եունանիլլաթա Էհալիլիլիլ պիր պու-
լուք միլթօն նուֆուս հիսապ իտէրէք,
11.819 քիլիլիլ պիր զաղէլլաթա տիւշմէք-
տէ օլունուլ հալտէ, մէմալիլ Եսհ-
րուսէ Էհալիլիլիլ հէր պիր 500 պին
քիլիլիլ պիր զաղէլլա թէսաթիլլէր իթ-
մէքտէ տիր:

—Իրիսթաթ քի ֆէնտի Չօլլաթաթ,
կէլէն բաղար կիւնիւ Եէնիլլէր օլա-
գը Օսմանլը մէքթիլլէրինն զիւսթիլ ի-
տիլ, ֆագըր չօնուգլարա էլպիսէ եա-
թըլմագ իւզլէ 30 լիւրալըք գալիլ իհ-
տա իթմիշլէր տիր:

—Կուսիլիլաթէն թիւթիլլէրինն
Սաթարագմ հաղթիլլէրինն պիր ար-
գուհալ թագաթ իտէրէք, չիլմիլիլ
գատար լիւրա իլէ թէսիլիլ իթիլլէր-
լիլ պիլիլէր րէսիլիլ պունտան պէյլլէ
գալմէ իլէ թէսիլիլ իթմէքլիլիլ րէ-
նա իլլէտիլլէրինն կէլլէլլաթա եաղըլլա
իտիլ: Պու քէրէն Գուրիէ տ'Օրիան
զաղէլլաթաթա օլունտուլունա կէօ-
րէ, թիւթիլլէրինն պու թէլլէրիլ վէ
իթիլաթա ճանիլիլ Պապը Ալիլիլ գա-
պուլ պուլլուլմուշ տուր:

—Սէվլաթաթա թաթաթըլլա ալընան
էվրօթա զաղէլլաթաթաթա թիլլէրինն
հալաթաթիլ կէօրիլլիլ տուր:

Վիլլէնա, 6 մարտ

Բուսիլլաթա թահիլաթը ումուլիլիլ-
սինն գարըլլաթ նէ Եօլու մէլապ իլ-
լիլլէլիլ չիլմիլիլ գատար տիւշիլլէլլ-
մէքտէ իքէն, պու քէրէն շու տուրէ-
թիլ ալիլիլ իւզլլէ իթմիլլէր ճէվապ ի-
տիլլէլիլ թէնապ գըլլաթը: «Տէլլէ-
թիլ Ալիլիլ իրիսթիլլաթը հագըր-
տա Բուսիլա տէլլէթիլ թարաֆընտա
իտիլլէ իւլտամաթ վէ ֆէտաթըլլաթ-
լարըն էվրօթա ալիլիլ թաաթիլ, վէ
հէր նէ գատար գօնֆիլաթա պաշա
չըգմամըլ իսէտէ, պունուն (Եսիլիլ
գօնֆիլաթաթը) իթմիլլէր իւլտամաթ
քեաթիլլէն պիլա սէմէրէ գալմաթըլլաթ
պէնան իտէքէք տիր: Սըրպիլ իլ-
աղաթ միւսալէհա օլունտու, վէ քէ-
ղալիլ Գաթաթալ իլէ աղաթ միւսա-

լեհա օրուսաճաղը մէմուլ օրուսապիւրի Պապը Ալի տիւնէի մուսաղլամա թարա-
ֆընտան թափախէ օրուսան իսլաւաթըն
լիւղումունու թաստիգ պուսուրուր :
Իսլաւ նէթալիճի հասնէնտէ պաշլընա
հիսսէ Բուսիսա հասր իտիւնէի տիւ
քի, տէվլէթի միւշարիլէյհա քէնտի
մուսաֆիգաղըյնէթէրի իշին թէքմիւ
Էվրոսանքն իթտիկի ալէնի շիւլրա-
նիսէթիլլէ, Էհալիսիսին հէնէնտանըն
թէսիկին իտէպիլլին : »

Պէրլին, 6 մարտ

Բուսիս իմէրաթօրու, Բրուսիալը
ժէնէրալ Մանթէօֆէլէ ճէնուպ օրուս-
տունուն գումանտանլըքըն վերմէք իս-
թէմիլ օրուսղունա, վէ ժէնէրալը միւ-
մաիլլի : Բուս օրուստու հաղգընտա
հիւսնի էֆքերար օրմաղըք ճիհէթիլ,
պու թէքիլիի գապուլ իթմէտիլինէ
տալիի պաղըլըղաղէթալարըն վերտիլլէ-
րի հալատիսէ ճէվապէն, Բէլանդէյնէր
նամրէս իր զաղէթա նէ՝ Բուսիս իմ-
բէրաթօրունուն ժէնէրալ Մանթէօֆէլէ
էօյլէ պիւր թէքիլի իթմիլ օրուսղունու
վէ նէ՝ տալիս ժէնէրալը միւմաիլլէյն
պու Էօյաւ պիւր թէքիլիի ընտու իթ-
տիկիլին ընտան թէքիլի, վէ հալթիւ
ժէնէրալ Մանթէօֆէլլին Բուս օրուստու
հաղգընտա հիւս պիւր կէնա էֆքերարը
զալլըք հալէն պէնա իթմէտիլիլին
լիւվէ իլլիմիլ տիւ :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԴԱՆԻՍԿԻ

Անհիմն լուր մը . — Վատիկանէն գե-
ղում . — Գանտարկեալի մը շղթան . — Ապա-
հովական միջոցը նոր Պապի ընտրութեան
համար . — Կղերական նոր լրագիր . — Բո-
ղոք . — Ընդհանրական պատերազմի երե-
ւոյթներ . — Սըր Էլիթը և Միտհաթ իսլա .
— Պոլսէն նաւագետ . — Պ . Ոսկան և Պ .
Ալեմաուր ՚ի Հոսիմ . — Հայկական Պատա-
րադի երգեցողներ . — Հ . Յակոբ Վ . Իսա-
վէրտեանցի երկաթիւնը . —

Հոռվմ, 5 մարտ 1877

... Խմբագիր ,

Ներկա շաբաթ տուալ այս տեղ ճայն
մ'երկա որ Օսմանեան կառավարութիւն-
նը իր Հոռվմի մէջ ունեցած դեպա-
նատունը իբրև քարտուղար, Հայ-Հը-
ռովական պաշտօնատար մը պիտի
դիլ որոյ պաշտօնը պիտի ըլլայ կ'ը-
սէին Վատիկանի հետ բանակցութեան
մասին, Հոռվմայ Բաճանայապետական
գաղուն և Բ . Դրան մէջ ժամանակէ մը
ի վեր դադրած յարաբերութիւնքը
վերահաստատելու համար և ասով վերջ
տալ տեղւոյդ Հոռվմէական հայ հասա-
րակութեան մէջ « Բէվերսուրուսի »
պատճառաւ ծագած անհամաձայնու-
թեանց և դժտութեանց :

Ես Հոռվմ գալէս ՚ի վեր այնչափ այս
տեսակ լուրեր լսեր էի և յետոյ այն
լուրերը ստուգութիւն չէին գտած որ
այս անգամ ալ վերոյիշեալ լուրը առած
ատենս չէ ատուցի և ասկից առաջ
գրած նախալստ մէջ չ'իշխի ձեզ :
Կ'երկի որ չ'եմ խաբուեր իմ դիտողու-
թեանցս մէջ, որովհետեւ անհա երէկ
« Բոլոր » Ռոմանոս անուն այս տեղաց
լրագիրը յայտնեց թէ յիշեալ ան-
լուրածու լուրը բոլորովին անհիմն և
չ'իմուն է :

Ետեւորն այս տեղ այն կարծիքն ու-
նին որ մեր Հոռվմէական Հայ հասարա-
կութեան խնդիրը քալ մը առաջ գա-
ցած չէ, և թէ այս խնդիրը այնպիսի
կեանք խնդիր մըն է որոյ լուծումը եւ
թէ ոչ բոլորովին անհնար, գէթ եր-
կար ժամանակի կարօտ է : Ըստ իս ա-

մեն անհամաձայնութիւն և կեանք
կրնան շուտով անհետանալ, եթէ Հը-
ռովմ յանուն իսլաղութեան և յօ-
գուտ իր եկեղեցւոյ նախորդ Պապերու
օրով Հայ հասարակութեան տրուած
ամեն ծիսական արարողական և ա-
ւանդական ազգային իրաւունքները և
արտօնութիւնները վերահաստատելով
պղտիկ զոհողութիւն մը ընելու յանձ-
նառու ըլլայ, ինչպէս սկսաւ ընել այս
միջոցիս իտալական կառավարութեան
մէկ պահանջման համար, վասն զի ան-
շահաւէր զոհողութիւնը, զիջումը և
անկեղծական սէրը որ ամենէն տալի
եկեղեցի մը և ժողովուրդ մը կառավա-
րող և հովուող անձանց առաջին պար-
տաւորութիւնը և գլխաւոր յատկու-
թիւնը ըլլալու են, ամեն դժուարու-
թիւններ հակառակութիւններ և ատե-
լութիւններ շուտով կը բաւան մէջ
տեղէն :

Ահա քանի քանի տարիներէ ՚ի վեր
էր որ իտալիոյ եկեղեցական վիճակ-
ները գրեթէ առանց առաջնորդի մնա-
ցեր էին, Բաճանայապետը կ'ընտրէր
և կ'անուանէր առաջնորդները իրաւ,
բայց քանի որ ասոնք կառավարու-
թեան չ'էին ուզեր դիմել ըստ օրինի
անոր ալ հաւանութիւնը առնելու
համար, կառավարութիւնն ալ չ'էր
ճանաչած զիրենք և չ'էր թոյլ տար որ
իրենց առաջնորդական պաշտօնին
վարեն : Ասանկով Վատիկանն ու Վիկտոր
Էմմանուէլի կառավարութիւնը կ'աշ-
խատէին զիրար խնարհեցնել և ահա
վերջապէս Վատիկանը հասնալով որ
խոհմութեամբ վարուին իրեն առա-
ւել օգտակար է զիջողութիւն ըրաւ և
հրամայեց իր անուանած վիճակային
առաջնորդաց որ իրենց հաստատու-
թեանը համար տէրութեան հաւանու-
թիւնը և հրամանը խնդրեն : Լրագրաց
ծանուցածիս նշելով որդէն քառա-
սուն եպիսկոպոսներ իրենց հաստատու-
թիւնը կառավարութեան խնդրեր են
և Վիկտոր Էմմանուէլ ալ այս օրերս
ստորագրեր է անոնց հաստատութեան
հրովարտականքը : Այս առթիւ Վիկ-
տոր Էմմանուէլ ըսած է եղբի թէ՛ հի-
մայ մենք երկու պապ ունինք Հոռվմի
մէջ, մէկը ես եմ, միւսն ալ Սրբադան
Պիոս Թ Եւ : Ահա՛ կը տեսնէք որ զի-
ջողութեամբ մը 10-15 տարուան դժ-
ուարութիւն մը և դժուարացած խն-
դիր մը իսկոյն լուծում գտաւ, ինչ կըլ-
լար որ Վատիկան պղտիկ զոհողութիւն
մ'ալ իւր Հայազգի ժողովուրդեան հա-
մար ընէր և բաւարար մի հօր և մի մօր
զաւակաց մէջ տիրած ատեղութիւնը և
թշնամութիւնը . . . :

Նախորդ նամակացս միջոյն մէջ յի-
շեցի թէ այս տարի յունիսի 3 ին Պիոս
Թ . քահանայապետի յիսնամեայ եպիս-
կոպոսութեան Յոբելեանը շքեղ հան-
դէսներով և արարողութիւններով պի-
տի տօնեն այս տեղ, և թէ այս Յո-
բելեանին պատճառաւ աշխարհիս չորս
կողմէն անհամար ուխտաւորներ պիտի
թափին Հոռվմ : Ահա կը յաւերում այս
անգամ որ ինչեալ Յոբելեանի առթիւ
ամեն երկիր ընդհանուր հանգանակու-
թիւն մը բացած է մեծաքանակ ստակ
հաւաքելու Պապին նուիրելու համար
և Հոռվմ քաղաքի մէջ հաստատուած
Վատիկական Եահուց Ընկերութիւնը
ը Յոբելեանի տօնախմբութեան օրը ու-
կեճող հասար շղթայ մը պիտի նուր-
բէ Պապին՝ Վատիկանի մէջ բաւարար-
կեալ ըլլալուն ակնարկութիւն մը ը-
նելու դիմադրի կրնն թէ՛ այս ամիս-

ձոյլ շղթան, որուն շինութեանը հա-
մար խիստ մեծ գումար ծախք պիտի
ըլլայ, « Ս . Պետրոսին Վինքուի եկեղե-
ցւոյ մէջ պահուած և Պետրոս առա-
քելոյ կրած երկաթէ մեծ շղթայի յար-
և նման ձեռվը, հաստութեամբ, եր-
կարութեամբ և ծանրութեամբ պի-
տի շինուի : Արդեօ՞ք որչափ մարդ այս-
պիսի շղթայով կապուի կը փախա-
քին . . . :

Կրօնական լրոց ասպարէզէն դուրս
չելած սա ևս ծանուցանեմ որ Պիոս Թ .
ի մահուանէն յետոյ անոր յաջորդի
ընտրութիւնը ըստ եկեղեցական չա-
հուց ապահովութեամբ կատարելու
համար կարտիսալաց ժողովն այժմէն
իսկ այլ և այլ միջոցներ ձեռք առնե-
լու և պատրաստելու վրայ է, և մի և
նոյն նպատակաւ Պապը՝ հանգուցեալ
Անդոնէլլիին յաջորդող կարտիսալ Սի-
մօնիին լիակատար իշխանութիւններ
և արտօնութիւններ շնորհեց որոնք
ընտրութեան ատեն իրաւունք պիտի
ունենայ գործածել :

Մուսայոյ վերը յիշել որ Քահանա-
յապետին յիսնամեայ Յոբելեանի վե-
րաբերալ լուրերը և տեղեկութիւն-
ները տալու համար ընդարձակ լրագիր
մը պիտի սկսի մօտերս հրատարակուիլ
« Բեյլիքին » Ռոմանոս : (Հոռվմայի ուխ-
տաւոր) անուամբ և հինգ լեզուաւ,
այսինքն իտալերէն, Գաղղիարէն, Գեր-
մաներէն, Անգլիարէն և Սլաւոնիարէն :
Սոցա մէջ՝ արեւելեան լեզուաց յիշա-
տակութիւնը չը գտնելով՝ ես կարծիք
կրնամ թէ արդէն Կաթօլիկ Հայոց մեծ
մասը, և այս օրերս ալ Բաղդէայիք
իրենց պատրիարքովն հանդերձ բա-
նադրուած ըլլալով՝ յիշեալ լրագրի
խմբագրութիւնը արեւելքէն ալ հոս
ուխտաւոր գալուն յոյս մը չէ ունե-
ցած :

Իտալիոյ դանազան կողմերէն բողո-
քագրեր կը հասնին ծերակոյտի խոր-
հրդարանին ուղղեալ, որոնք կը խնդ-
րեն որ ծերակոյտը մերժէ երեսփոխա-
նաց խորհրդարանի եկեղեցական պաշ-
տօնէից դէմ հաստատած նոր օրէնքը
որոյ մասին երկար տեղեկութիւն տու-
եր էի ձեզի : Քանի մը օրէն յիշեալ
օրէնքը քննութեան պիտի առնուի նա-
եւ ծերակոյտի կողմէն, և թէ և այս
բարձրագոյն խորհրդարանի մէջ անոր
հաստատութեան բաւական դէմ խօ-
սողներ պիտի ըլլան ինչպէս կերէի,
այսու ամենայնիւ նախարարութիւնը
մեծ վստահութիւն ցոյց կուտայ ծե-
րակոյտին ևս ընդունել տալու այն օ-
րէնքը : Իր ժամանակին ձեզի կը հա-
ղորդեմ այս Բ . խորհրդարանին մէջ
այ նոյն օրինաց առթիւ խօսուելիք ա-
տենախօսութիւնը և ըլլալիք որոշու-
մը :

Քաղաքական լրոց գալով՝ պատե-
րաղմ բացուելու խօսքերը օր օրի հաս-
տատութիւն կը գտնեն և Եւրոպական
մեծ տէրութիւնք որ Ռուսո-Տաճկա-
կան պատերազմի մը ատեն չեղօք մը-
նալու յայտարարութիւններ ըրած է-
ին, ամենքն ալ մեծամեծ պատրաս-
տութեանց մէջ են : Կերէի որ եթէ
պատերազմը բացուի՝ անհնար պիտի
ըլլայ զայն կեդրոնացնել և սահմանա-
փակել արեւելքի մէջ, և վաղ կամ ա-
նագան արեւմտեան տէրութիւնք ևս
պիտի հարկադրին կուոյ մէջ նետ-
ուիլ և ընդհանրացնել դրօժը :

Ձինուորական շարժումները և տե-
ղափոխութիւնները թէ՛ այս տեղ իտա-
լիոյ մէջ և թէ ինչպէս կ'ընթանան Ա-

ւստրիոյ և Գերմանիոյ մէջ զօրականաց
առօրեայ զբաղմունքը եղած են, ա-
մեն տեղ զինուորական կրթութիւնը
ըլ մեծ փութով յառաջ կը տարուին
և զինուորական համարանոցները ան-
բաւ պաշտօններ և պատերազմական
մթերներ կը գետեղեն : Եթէ չը կայ
պատերազմի երկիւղ և եթէ Եւրոպան
չեղօք պիտի մնայ ինչպէս գրեցին ու
ըսին, որու՞ համար է առեմն այս ա-
մեն պատրաստութիւնները որ կ'ընեն :

Երէկ լրագրի մը մէջ կարդացի որ
Պոլսոյ Անգղիական դեսպանը սըր Հ .
Էլիթը Լոնտոնէն Նափօլի գալով
Միտհաթ բաշայի հետ առանձին տե-
սութիւն ըրեր է : Միտհաթ բաշային
տունը կըսէ լրագիր մը, ուխտատեղի
դարձած է, անհամար Գաղղիացիք ՚ի
Անգղիացիք կը մտնեն կեննին կըսէ
վայրկեան մը զինքը տեսնելու և հե-
տը խօսելու համար :

Այս միջոցիս իտալիոյ մէջ բաց ի
Միտհաթ բաշայէն ատենուն ուշադ-
րութիւնը գրաւողին մէկն ալ Ամերի-
կացի Պոլթըն նաւագետն է որ իր հը-
նարած տեսակ մը անսոյլ հաղուստ-
ները հազած գետերու և ծովերու
մէջ նետուելով երկար ճամբորդու-
թիւններ կ'ընէ անխտանգ և հանգիստ
Այս մարդը ամբողջ իտալիան զարմա-
ցուց, ամենքը տեսան իր դժուարին
ձեռնարկութիւնները, իր հնարած գոր-
ծիքները, և հիացան, և կ'իմանամ որ
Վիկտոր Էմմանուէլէն ալ այս շաբթու
պատուանշան ստացել է — Ահաւա՛
սիկ երկու խօսքով Պոլթընի բրած
ճամբորդութեանց հետաքրքրական կէ-
տերը :

Նախ՝ երեք չորս օր շարունակ ջու-
րի վրայէ կերթայ ուռնց յամաք եւ-
նելու : յետոյ՝ կուկին վրայ կը պառ-
կի, կը նստի, թի կը քաշէ, առաջատու
կը բանայ կը դաշէ, կերակուր կ'սկի,
կուտէ, կը խմէ, կը ծխէ, Թայմը կը
կարդայ, և սոցա ամենքը այնպիսի
տրագութեամբ և հանգստութեամբ
որ կը զարմանայ մարդ :

Այս տեղ Հոռվմի մէջ երկու Պոլսե-
ցի Հայ պատանիներ կան որոց մինը
Պ . Ոսկան արձանագործութիւն և միւ-
սը Պ . Ալեմաուր ճարտարապետութիւն
կը սորվին : Երկուսն ալ Վենետիկ մը
ազգային Ռափայելեան վարժարանի
նախկին աշակերտներն են և երկու
տարի է որ Հոռվմ եկած են յիշեալ
արհեստները սորվելու համար : Ուրա-
խութեամբ կըսեմ որ այս կարճ միջո-
ցի մէջ երկուսն ալ այնչափ մեծ յաջո-
ղակութիւն և յառաջադիմութիւն ցոյց
տուին իրենց հետեւած արհեստից մէջ
որ իտալացիք անգամ զարմացան և
անունին մեծ գովեստներով յիշեցին
այս տեղի լրագիրները, թո՛ղ որ պա-
տուոյ մրցանակներու ևս արժանացան
այս տեղ եղած մասնաւոր զեղարու-
եստական հանդիսարանաց ատեն :

Պ . Ալեմաուր առանձինն ուրիշ պարա-
գայի մը մէջ ևս ամենուն ուշադրու-
թիւնը գրաւեց հոս : Մօտերս իտալիոյ
այլ և այլ կողմերէն հարկաւոր վաք-
պետ մարմնամարդեր եկան մրցելու
ի Հոռվմ, և Պ . Ալեմաուր անվեհեր
անոնց հետ մրցելու ելնելով՝ այնպիսի
մարմնամարդական դժուարին և յա-
դուգն դարձուած քերտով և նետուածք-
ներով գերազանցեց, որ Արքայազուն
Առաջի դքսին նուիրած առաջին մրցա-
նակը առաւ և իր անունը ամբողջ ի-
տալիոյ լրագրաց մէջ տնայաւ :

Հայաստանացի նիւնդիոյ պատա-

